

WYMAGANIA EDUKACYJNE – HISTORIA – KLASA 5

Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca
<i>Uczeń:</i>	<i>Uczeń spełnia wymagania edukacyjne niezbędne do uzyskania oceny dopuszczającej oraz:</i>	<i>Uczeń spełnia wymagania edukacyjne niezbędne do uzyskania oceny dostatecznej oraz:</i>	<i>Uczeń spełnia wymagania edukacyjne niezbędne do uzyskania oceny dobrej oraz</i>	<i>Uczeń spełnia wymagania edukacyjne niezbędne do uzyskania oceny bardzo dobrej oraz</i>
SEMESTR I				
ROZDZIAŁ I. POCZĄTKI CYWILIZACJI.				
<ul style="list-style-type: none"> - zna sposób mierzenia czasu, którym posługują się ludzie w Europie - zna wydarzenie, które dało początek obowiązującemu w Europie systemowi datacji - zna rzymski system zapisywania liczb - rozumie pojęcia: nasza era (n.e.), przed naszą erą (p.n.e.), wiek (stulecie), historia, tysiąclecie - rozumie zasady ustalania wieku i połowy wieku dla danego wydarzenia historycznego 	<ul style="list-style-type: none"> - rozumie pojęcia: prehistoria, epoka - wyjaśnia, czym historia różni się od prehistorii - wymienia epoki należące do prehistorii i historii - przedstawia ramy chronologiczne epok historycznych 	<ul style="list-style-type: none"> - rozumie pojęcie: chronologia - wyjaśnia, co oznacza stwierdzenie, że podział na epoki jest umowny 		
<ul style="list-style-type: none"> - rozumie pojęcie: rewolucja neolityczna - wskazuje na mapie obszar Bliskiego Wschodu - porównuje koczowniczy tryb życia z osiadłym 	<ul style="list-style-type: none"> - rozumie pojęcia: paleolit (starsza epoka kamienna), neolit (młodsza epoka kamienna), rzemiosło 	<ul style="list-style-type: none"> - zna podstawowe zajęcia ludzi epoki paleolitu i neolitu - wymienia najważniejsze informacje dotyczące warunków życia ludzi w epoce paleolitu i neolitu - wyjaśnia, dlaczego zmiany w sposobie życia ludzi epoki neolitu nazwano rewolucją neolityczną 	<ul style="list-style-type: none"> - zna ramy chronologiczne epoki paleolitu i neolitu - charakteryzuje epokę paleolitu i neolitu 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie rewolucji neolitycznej
<ul style="list-style-type: none"> - zna nazwy rzek, nad którymi powstały pierwsze cywilizacje - rozumie pojęcia: Mezopotamia, Żyzny Półksiężyc - wskazuje na mapie Żyzny Półksiężyc - lokalizuje w czasie i przestrzeni cywilizacje Starożytnego Wschodu (Mezopotamii) 	<ul style="list-style-type: none"> - rozumie pojęcie: pismo obrazkowe - wymienia wspólne cechy pierwszych cywilizacji 	<ul style="list-style-type: none"> - rozumie pojęcia: społeczeństwo, miasto-państwo - wymienia osiągnięcia Sumerów 	<ul style="list-style-type: none"> - rozumie pojęcia: cywilizacja, podział pracy 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia, w jaki sposób narodziła się cywilizacja Sumerów

<ul style="list-style-type: none"> - rozumie pojęcia: państwo, faraon, monarchia - lokalizuje w czasie i przestrzeni cywilizację starożytnego Egiptu - przedstawia warunki naturalne panujące w Egipcie - rozpoznaje starożytne pismo egipskie 	<ul style="list-style-type: none"> - zna system sprawowania władzy w Egipcie - zna organizację społeczeństwa w starożytnym Egipcie - zna rodzaje pisma stosowane w starożytnym Egipcie - rozumie pojęcia: pisarz, hieroglify, papirus - umiejscawia w czasie istnienie monarchii w Egipcie - potrafi wytłumaczyć, co oznacza stwierdzenie, że Egipt był darem Nilu i jakie znaczenie miała ta rzeka dla starożytnego Egiptu 	<ul style="list-style-type: none"> - rozumie pojęcie: danina - rozumie, na czym polegała trudność w posługiwaniu się pismem hieroglificznym - wymienia uprawnienia faraona - wyjaśnia, jaką rolę w państwie egipskim odgrywali pisarze 	<ul style="list-style-type: none"> - rozumie pojęcia: ustrój, wezyr, prowincja - rozumie, z czego wynikała i na czym polegała nieograniczona władza faraona - dostrzega zależność między położeniem geograficznym a narodzinami cywilizacji egipskiej - charakteryzuje strukturę społeczeństwa w Egipcie 	<ul style="list-style-type: none"> - rozumie pojęcie: monarchia despotyczna - charakteryzuje funkcjonowanie państwa egipskiego
<ul style="list-style-type: none"> - zna głównych bogów starożytnego Egiptu - rozumie pojęcia: politeizm (wielobóstwo), mumia, piramida 	<ul style="list-style-type: none"> - charakteryzuje system wierzeń w Egipcie 	<ul style="list-style-type: none"> - rozumie pojęcia: balsamowanie, sarkofag - wyjaśnia, jaką rolę w wierzeniach Egipcjan odgrywał faraon - opowiada, w jaki sposób faraonowie próbowali zapewnić sobie życie wieczne 	<ul style="list-style-type: none"> - przedstawia jedną z teorii na temat sposobu, w jaki budowano piramidy - przedstawia wyobrażenia Egipcjan na temat życia pozagrobowego 	<ul style="list-style-type: none"> - rozumie pojęcia: sąd Ozyrysa, tzw. Księga Umarłych - wymienia etapy procesu mumifikacji zwłok - omawia poszczególne etapy sądu Ozyrysa nad duszą zmarłego Egipcjanina
<ul style="list-style-type: none"> - zna postacie: Abrahama, Dawida, Salomona - rozumie pojęcia: Biblia, Stary Testament, Nowy Testament, monoteizm (jedyńbóstwo), judaizm, Dekalog - wyjaśnia różnicę między monoteizmem a politeizmem - wskazuje na mapie Palestynę, królestwo Judy, królestwo Izraela oraz Jerozolimę 	<ul style="list-style-type: none"> - zna symbole judaizmu - rozumie pojęcia: Ziemia Obiecana, Izrael - rozumie dwoistość znaczenia słowa Żydzi - lokalizuje na mapie pierwsze siedziby Żydów - charakteryzuje system wierzeń w starożytnym Izraelu 	<ul style="list-style-type: none"> - rozumie pojęcia: Biblia hebrajska, Tora - wyjaśnia znaczenie Biblii - podaje różnicę między Biblią hebrajską a Biblią chrześcijańską 	<ul style="list-style-type: none"> - zna daty związane z dziejami Żydów - rozumie pojęcie: tzw. niewola babilońska - rozumie z czego wynika ostrożność, z jaką historycy podchodzą do Biblii jako źródła historycznego - ocenia znaczenie Biblii w dziejach ludzkości 	<ul style="list-style-type: none"> - opowiada o losach narodu żydowskiego
ROZDZIAŁ II. STAROŻYTNA GRECJA.				
<ul style="list-style-type: none"> - zna postać: Peryklesa - rozumie pojęcia: polis, demokracja - rozumie na czym polegała demokracja ateńska - lokalizuje na mapie Grecję i Ateny 	<ul style="list-style-type: none"> - rozumie pojęcia: zgromadzenie ludowe, rada pięciuset, sąd ludowy, ostracyzm - rozumie na czym polega wyjątkowość demokracji ateńskiej - umiejscawia w czasie powstanie i rozwój demokracji ateńskiej 	<ul style="list-style-type: none"> - rozumie pojęcia: Hellada, Hellenowie, barbarzyńcy - charakteryzuje organizację polityczną starożytnej Grecji - przedstawia procedurę ostracyzmu - porównuje pozycję mężczyzny, kobiety i niewolnika w społeczeństwie ateńskim 	<ul style="list-style-type: none"> - zna organizację społeczeństwa w Atenach peryklejskich - rozumie dlaczego Grecy nie utworzyli jednego państwa - charakteryzuje system sprawowania władzy w Atenach peryklejskich - dostrzega różnice między demokracją ateńską a demokracją współczesną 	<ul style="list-style-type: none"> - charakteryzuje strukturę społeczeństwa Grecji

<ul style="list-style-type: none"> - zna najważniejszych bogów greckich - rozumie pojęcie: bogowie olimpijscy - lokalizuje na mapie Olimp - wyjaśnia, jak mieszkańcy Grecji wyobrażali sobie bogów 	<ul style="list-style-type: none"> - zna bohaterów mitów greckich: Prometeusza, Heraklesa - rozumie pojęcia: mit, mitologia, heros, Hades - lokalizuje na mapie Delfy - wymienia główne cechy religii starożytnych Greków 	<ul style="list-style-type: none"> - zna dziedziny życia i zajęcia, którym patronowali bogowie greccy - charakteryzuje system wierzeń w Grecji 	<ul style="list-style-type: none"> - rozumie pojęcia: Chaos, Tartar, wyrocznia, Pytia - przedstawia wyobrażenia Greków na temat życia po śmierci 	<ul style="list-style-type: none"> - rozumie rolę, jaką w greckiej religii odgrywała mitologia - wyjaśnia, w jakim celu Grecy korzystali z wyroczni
<ul style="list-style-type: none"> - zna postacie: Fidiasza, Homera - rozumie pojęcia: Akropol, Partenon, tragedia, komedia - opisuje wygląd ateńskiego Akropolu - wskazuje różnice między grecką tragedią a komedią 	<ul style="list-style-type: none"> - zna postać: Sokratesa - rozumie pojęcia: filozofia, filozofowie przyrody - rozumie, co oznacza stwierdzenie Sokratesa: <i>Wiem, że nic nie wiem</i> - przedstawia dokonania Greków w dziedzinie architektury i teatru - wyjaśnia, czym zajmowali się pierwsi filozofowie - dostrzega wpływ kultury starożytnej Grecji na współczesną kulturę 	<ul style="list-style-type: none"> - rozumie pojęcie: maska - opisuje wygląd starożytnego teatru greckiego - wskazuje wyrazy pochodzenia greckiego obecne we współczesnym języku polskim 	<ul style="list-style-type: none"> - zna postacie: Myrona, Sofoklesa, Archimedesesa, Hipokratesa - opowiada o okolicznościach narodzin teatru - wymienia najważniejsze osiągnięcia naukowe starożytnych Greków - ocenia dokonania starożytnych Greków 	<ul style="list-style-type: none"> - potrafi streścić <i>Iliadę</i> i <i>Odyseję</i> - omawia działalność Sokratesa
ROZDZIAŁ III. ANTYCZNY RZYM.				
<ul style="list-style-type: none"> - zna daty: 753 p.n.e., ok. 500 p.n.e. - zna postacie: Juliusza Cezara, Oktawiana Augusta - rozumie pojęcia: Imperium Rzymskie, legion, imperium, republika, cesarstwo - lokalizuje na mapie Italię i Rzym - lokalizuje w czasie okres istnienia monarchii w Rzymie 	<ul style="list-style-type: none"> - zna bohaterów mitów rzymskich: Romulusa i Remusa - rozumie pojęcia: zgromadzenia ludowe, konsulowie, senat, senatorowie, trybun ludowy, prawo weta - określa zasięg terytorialny Imperium Rzymskiego w II w. n.e. - wymienia elementy uzbrojenia rzymskiego legionisty 	<ul style="list-style-type: none"> - zna daty: 49 p.n.e., 30 p.n.e. - zna legendę o założeniu Rzymu - rozumie pojęcie: arystokracja - opowiada o organizacji armii rzymskiej 	<ul style="list-style-type: none"> - przedstawia organizację republiki rzymskiej - przedstawia organizację cesarstwa rzymskiego 	<ul style="list-style-type: none"> - rozumie różnice w sposobie rządzenia państwem w okresie istnienia republiki i cesarstwa - porównuje republikę rzymską i demokrację ateńską
<ul style="list-style-type: none"> - przedstawia warunki życia mieszkańców starożytnego Rzymu 	<ul style="list-style-type: none"> - przedstawia stosunek Rzymian do niewolników 	<ul style="list-style-type: none"> - zna różne grupy wchodzące w skład społeczeństwa rzymskiego - rozumie pojęcia: proletariusze, niewolnik, wyzwoleniec, arystokraci - określa pozycję arystokratów i proletariuszy oraz niewolników i wyzwolenców w rzymskim społeczeństwie 	<ul style="list-style-type: none"> - zna uprawnienia kobiety i mężczyzny w rzymskiej rodzinie - wymienia najważniejsze informacje na temat trybu życia arystokratów, proletariuszy, niewolników i wyzwolenców - opowiada o życiu rzymskiej rodziny 	<ul style="list-style-type: none"> - opowiada o wyglądzie Rzymu w starożytności
<ul style="list-style-type: none"> - rozumie pojęcia: Forum Romanum, akwedukt, amfiteatr, igrzyska, gladiator, amfiteatr Flawiuszów (Kolosium) - wyjaśnia, do czego służyły amfiteatry i akwedukty 	<ul style="list-style-type: none"> - zna przykłady rozwiązań architektonicznych stosowanych przez Rzymian - rozumie pojęcia: łuk architektoniczny, kopuła, Panteon, łuk triumfalny, termy, cyrk, łacina - wyjaśnia, do czego służyły termy i cyrki 	<ul style="list-style-type: none"> - rozumie pojęcia: bazylika, Circus Maximus, języki romańskie - rozumie znaczenie dróg w starożytnym Rzymie - opisuje wygląd Forum Romanum - potrafi zinterpretować sformułowanie: <i>Wszystkie drogi prowadzą do Rzymu</i> 	<ul style="list-style-type: none"> - charakteryzuje osiągnięcia starożytnego Rzymu - przedstawia sposób budowy akweduktu - wyjaśnia, w jaki sposób Rzymianie budowali drogi 	<ul style="list-style-type: none"> - zna postacie: Wergiliusza, Horacego, Owidiusza - przedstawia dokonania wybitnych przedstawicieli literatury rzymskiej

	- dostrzega na przykładzie prawa rzymskiego i łaciny wpływ starożytności na współczesność			
- zna daty: 6 p.n.e., 30 n.e. - zna postać: Jezusa Chrystusa - rozumie pojęcia: tolerancja religijna, chrześcijaństwo, Kościół, chrześcijanie, Ewangelia - wskazuje na mapie Palestynę - opowiada o życiu i działalności Jezusa Chrystusa	- zna daty: 64, 313, 380 - zna wybranych bogów rzymskich i ich greckich odpowiedników - rozumie pojęcie: apostoł - wymienia główne cechy systemu wierzeń starożytnych Rzymian - przedstawia metody prześladowania pierwszych chrześcijan - lokalizuje obszary rozprzestrzeniania się chrześcijaństwa w III–V w.	- zna postacie: Nerona, Konstantyna Wielkiego - wyjaśnia, dlaczego Żydzi i Rzymianie prześladowali pierwszych chrześcijan	- zna postacie: św. Pawła, św. Piotra - rozumie przyczyny, które spowodowały, że chrześcijaństwo przetrwało mimo prześladowań	- opowiada o narodzinach chrześcijaństwa i jego rozpowszechnianiu się w czasach starożytnych
ROZDZIAŁ IV. CZASY ŚREDNIOWIECZA.				
- zna daty: 476, 1453 - zna postać: Justyniana I Wielkiego - zna podstawowe różnice między Kościołem katolickim i Kościołem prawosławnym - rozumie pojęcia: Bizancjum, wielka schizma wschodnia, Kościół katolicki, Kościół prawosławny - rozumie przyczyny rozłamu chrześcijaństwa - wskazuje na mapie Konstantynopol - wymienia wewnętrzne i zewnętrzne przyczyny upadku zachodniego cesarstwa rzymskiego	- zna przyczyny podziału Imperium Rzymskiego na część zachodnią i wschodnią - rozumie pojęcia: spór o pierwszeństwo w Kościele, Hagia Sophia - umiejscawia w przestrzeni zasięg i zmiany terytorialne cesarstwa bizantyjskiego - wymienia największe osiągnięcia Bizancjum w dziedzinie kultury - opowiada o dokonaniach Bizancjum w dziedzinie architektury	- zna datę: 1054 - rozumie pojęcia: Germanie, tzw. Kodeks Justyniana - opisuje wygląd świątyni Hagia Sophia - charakteryzuje relacje między wschodnimi i zachodnimi chrześcijanami	- zna datę: 395 - rozumie pojęcia: „Nowy Rzym”, ikona, patriarcha, kłątwa - przedstawia okoliczności upadku cesarstwa bizantyjskiego - przedstawia dokonania Justyniana Wielkiego - przedstawia okoliczności, w których doszło do wielkiej schizmy wschodniej	- przedstawia okoliczności powstania i rozwój Konstantynopola - ocenia postać Justyniana Wielkiego - dostrzega różnice między chrześcijaństwem wschodnim a zachodnim
- zna datę: 622 - zna postać: Mahometa - rozumie pojęcia: islam, Arabowie, muzułmanin, Koran - wskazuje na mapie Półwysep Arabski, Mekkę i Medynę	- zna zasady islamu - zna przykłady osiągnięć cywilizacji arabskiej - rozumie pojęcia: ramadan, dżihad (święta wojna) - opisuje warunki naturalne panujące na Półwyspie Arabskim - opowiada o podbojach arabskich - wskazuje wyrazy pochodzenia arabskiego obecne we współczesnym języku polskim	- rozumie pojęcia: Al-Kaba, hidżra - rozumie rolę Arabów jako pośredników między cywilizacją Wschodu i Zachodu - charakteryzuje życie i wierzenia plemion arabskich przed VII w. - wyjaśnia, co zadecydowało o sukcesach podbojów arabskich - lokalizuje na mapie główne ośrodki polityczne Arabów - dostrzega wpływ kultury islamskiej na Europę	- rozumie pojęcia: kalif, kalifat - rozumie wpływ religii na politykę ekspansji prowadzoną przez Arabów - charakteryzuje system religijny stworzony przez Mahometa - opowiada o osiągnięciach cywilizacji arabskiej	- wyjaśnia, jak doszło do powstania islamu - dostrzega związki między islamem a judaizmem i chrześcijaństwem
- zna daty: 756, 800, - zna postacie: Karola Wielkiego, Chlodwiga, Pepina Krótkiego	- znaczenie porozumienia między Pepinem Krótkim a papieżem dla losów obu tych przywódców	- potrafi wskazać na mapie pierwsze siedziby Franków – potrafi określić rolę chrześcijaństwa w umacnianiu państwa Franków,	- potrafi wskazać na mapie zasięg Imperium Karolińskiego	- potrafi przedstawić okoliczności utworzenia Państwa Kościelnego,

				- potrafi przedstawić okoliczności odnowienia zachodniego cesarstwa rzymskiego,
- zna datę: 962 r., - zna postać: Ottona I	- rozumie pojęcia: możnowładca, Święte Cesarstwo Rzymskie	- potrafi opowiedzieć o dokonaniach Ottona I	- potrafi zlokalizować na mapie obszary wchodzące w skład Świętego Cesarstwa Rzymskiego , - potrafi zlokalizować na mapie nowe państwa powstałe w Europie od IX w.	- potrafi wyjaśnić, jak doszło do powstania Królestwa Niemiec - potrafi przedstawić okoliczności powstania Świętego Cesarstwa Rzymskiego
- zna datę: 1122	- rozumie pojęcia: pastorał, inwestytura (P)	- zna postanowienia ugody w Wormacji	- potrafi scharakteryzować sytuację panującą we wczesnośredniowiecznym Kościele,	- potrafi przedstawić relacje między papieżem a cesarzem do X w.

SEMESTR II

ROZDZIAŁ V. SPOŁECZEŃSTWO ŚREDNIOWIECZNEJ EUROPY.

- zna stany średniowiecznego społeczeństwa - rozumie pojęcia: stan, rycerstwo, lenno, senior, wasal, feudalizm - przedstawia prawa oraz obowiązki seniora i wasala	- zna ramy chronologiczne feudalizmu - zna podstawowe zasady obowiązujące w systemie feudalnym - rozumie pojęcia: suzeren, poddany, hold lenny, inwestytura, rozdrobnienie feudalne - rozumie zasady, na jakich opierała się organizacja społeczeństwa średniowiecznej Europy - przedstawia zależności społeczne oparte na prawie lennym	- rozumie pojęcie: ciężkozbrojny - określa cechy charakterystyczne feudalizmu - wyjaśnia, jak przebiegała uroczystość nadania lenna	- rozumie wpływ feudalizmu na sytuację polityczną, gospodarczą i społeczną średniowiecznej Europy - przedstawia proces kształtowania się rycerstwa	- ocenia funkcjonowanie systemu feudalnego
- rozumie pojęcia: rycerz, rycerz bez skazy - przedstawia cechy charakterystyczne wzoru osobowego średniowiecznego rycerza	- zna najważniejsze elementy zabudowy średnio-wiecznego zamku - rozumie pojęcia: turniej rycerski, rozejm boży, pasowanie na rycerza - wyjaśnia, jakie były cele organizowania turniejów rycerskich	- zna elementy uzbrojenia średniowiecznego rycerza - rozumie pojęcia: paż, giermek - opowiada o przebiegu turnieju rycerskiego - wyjaśnia, jakie warunki należało spełnić, aby zostać rycerzem	- rozumie rolę Kościoła w zmianie wizerunku średniowiecznego rycerza - charakteryzuje zamek średniowieczny - wyjaśnia, jakie warunki należało spełnić, aby zostać rycerzem - przedstawia wychowanie dziewczynek w średniowieczu i pozycję kobiety w średniowiecznym społeczeństwie	- opowiada, jak wyglądała uroczystość pasowania na rycerza
- zna najważniejsze budowle średniowiecznego miasta	- zna grupy społeczne zamieszkujące średniowieczne miasto	- rozumie pojęcia: prawa miejskie, sołtys - przedstawia warunki życia w średniowiecznym mieście	- rozumie pojęcia: czeladnik, majstersztyk	- opisuje wygląd średniowiecznego miasta - porównuje kulturę miejską z kulturą rycerską

<ul style="list-style-type: none"> - zna główne zajęcia mieszkańców średniowiecznych miast - zna rodzaje prac wykonywanych przez średniowiecznych chłopów - rozumie pojęcia: mury miejskie, rynek, ratusz, mieszczanin, cech - wyjaśnia, czym różniło się średniowieczne miasto od średniowiecznej wsi 	<ul style="list-style-type: none"> - rozumie pojęcia: baszta, patrycjat, pospólstwo, plebs, rada miejska, pańszczyzna, dziesięcina - wyjaśnia, kto i w jaki sposób zarządzał średniowiecznym miastem - przedstawia pozycję chłopów na tle pozycji przedstawicieli innych stanów społecznych - wyjaśnia znaczenie cechów w życiu gospodarczym miasta 	<ul style="list-style-type: none"> - przedstawia warunki życia w średniowiecznej wsi 	<ul style="list-style-type: none"> - charakteryzuje mieszkańców średniowiecznego miasta i ich życie - charakteryzuje stan chłopski w średniowieczu 	
<ul style="list-style-type: none"> - zna postacie: św. Benedykta, św. Franciszka z Asyżu, - zna nazwy największych zakonów w średniowiecznej Europie, - zna cechy charakterystyczne stylu romańskiego i stylu gotyckiego w architekturze, 	<ul style="list-style-type: none"> - zna główne zalecenia reguły zakonnej benedyktynów, - zna ramy chronologiczne występowania stylu romańskiego i stylu gotyckiego w architekturze, - rozumie pojęcia: średniowieczny uniwersalizm, benedyktyni, styl romański, franciszkanie, styl gotycki, ostrołuki, uniwersytet, - rozumie pojęcia: reguła, zakon żebraczy, - potrafi odróżnić styl romański od gotyckiego, - potrafi wymienić miasta, w których powstały pierwsze uniwersytety, 	<ul style="list-style-type: none"> - rozumie znaczenie religii i Kościoła w funkcjonowaniu średniowiecznego społeczeństwa, - rozumie wkład benedyktynów w rozwój kultury średniowiecznej Europy, - potrafi przedstawić główne założenia działalności średniowiecznych zakonów, - potrafi podać przykłady budowli w stylu romańskim i gotyckim 	<ul style="list-style-type: none"> - potrafi rozpoznać budowle w stylu romańskim i gotyckim we własnym regionie, - potrafi wyjaśnić przyczyny powstania uniwersytetów, - potrafi opisać wygląd klasztoru w Sankt Gallen, 	<ul style="list-style-type: none"> - potrafi ocenić rolę uniwersytetów, - potrafi wyjaśnić istotę średniowiecznego uniwersalizmu,

ROZDZIAŁ VI. POLSKA PIERWSZYCH PIASTÓW.

<ul style="list-style-type: none"> - zna daty: 966, 972 - zna postacie: Mieszka I, Dobrawy - zna nazwy plemion zamieszkujących ziemie polskie w IX w. - zna legendy dotyczące początków państwa polskiego - rozumie pojęcia: Słowianie, Piastowie, Polanie - lokalizuje na mapie obszar państwa Polan oraz terytorium państwa Mieszka I na początku i pod koniec jego panowania - wymienia najważniejsze przyczyny chrztu Polski - wskazuje na mapie Cedynię 	<ul style="list-style-type: none"> - zna datę: ok. 960 - zna ramy chronologiczne panowania dynastii Piastów w Polsce - rozumie pojęcia: plemię, monarchia patrymonialna, družyna - rozumie, dlaczego o Polsce w X w. mówi się państwo Mieszka I - rozumie znaczenie przyjęcia chrztu przez Mieszka dla państwa polskiego - wyjaśnia, jakie zmiany w państwie i w społeczeństwie spowodował chrzest Mieszka - wymienia tereny podbite przez Mieszka I 	<ul style="list-style-type: none"> - zna postać: Hodona - zna grupy społeczne zamieszkujące państwo Mieszka I - wyjaśnia, w jakich okolicznościach władzę na ziemiach polskich przejęli Piastowie - przedstawia okoliczności przyjęcia chrztu przez Mieszka 	<ul style="list-style-type: none"> - przedstawia organizację państwa Mieszka I 	<ul style="list-style-type: none"> - przedstawia polityczne i militarne dokonania władcy po przyjęciu chrztu
<ul style="list-style-type: none"> - zna daty: 1000, 1025 - zna postacie: Bolesława Chrobrego, biskupa Wojciecha 	<ul style="list-style-type: none"> - zna datę: 997 - zna postać: Ottona III 	<ul style="list-style-type: none"> - zna daty: 1002–1018 - rozumie pojęcie: wojna podjazdowa 	<ul style="list-style-type: none"> - zna daty: 1004, 1018 - ocenia skutki zjazdu gnieźnieńskiego 	<ul style="list-style-type: none"> - rozumie rolę i znaczenie družyny książęcej

<ul style="list-style-type: none"> - zna decyzje dotyczące organizacji kościelnej w Polsce podjęte przez papieża - rozumie pojęcie: zjazd gnieźnieński - opowiada o zjeździe gnieźnieńskim - wskazuje na mapie arcybiskupstwo i biskupstwa utworzone w Polsce w 1000 r. 	<ul style="list-style-type: none"> - rozumie pojęcia: Prusowie, wyprawa misyjna - rozumie znaczenie zjazdu gnieźnieńskiego dla rozwoju organizacji kościelnej i państwowej - wskazuje na mapie tereny podbite przez Bolesława Chrobrego - przedstawia okoliczności koronacji królewskiej Bolesława Chrobrego 	<ul style="list-style-type: none"> - rozumie przyczyny, które skłoniły księcia Bolesława do zorganizowania wyprawy misyjnej do Prus - przedstawia wygląd i uzbrojenie wojownika należącego do drużyny książęcej - przedstawia rozwój terytorialny państwa Bolesława Chrobrego 	<ul style="list-style-type: none"> - przedstawia przyczyny, przebieg i skutki wyprawy na Kijów - ocenia polityczne znaczenie koronacji 	<ul style="list-style-type: none"> - przedstawia przebieg i skutki wyprawy misyjnej biskupa Wojciecha - przedstawia przyczyny, przebieg i skutki wojen polsko-niemieckich w latach 1002–1018 - ocenia dokonania Bolesława Chrobrego
<ul style="list-style-type: none"> - zna przykładowe obowiązki mieszkańców najdawniejszej Polski - wyjaśnia, jakie było przeznaczenie grodów w państwie pierwszych Piastów 	<ul style="list-style-type: none"> - zna zadania drużyny książęcej - przedstawia organizację państwa polskiego w X i XI w. - przedstawia strukturę i zadania mieszkańców Polski w X i XI w. 	<ul style="list-style-type: none"> - zna produkty wchodzące w skład jadłospisu mieszkańców Polski - rozumie zależności między księciem, drużyną a mieszkańcami w państwie Mieszka - opisuje wygląd grodu na Ostrowie Lednickim 	<ul style="list-style-type: none"> - przedstawia warunki życia mieszkańców Polski pierwszych Piastów - opisuje życie i obyczaje mieszkańców Polski w X i XI w. 	<ul style="list-style-type: none"> - charakteryzuje państwo pierwszych Piastów - ocenia wpływ chrztu i tworzenia się państwowości polskiej na życie mieszkańców państwa pierwszych Piastów
<ul style="list-style-type: none"> - zna datę: 1031 - zna postacie: Mieszka II, Kazimierza Odnowiciela, biskupa Stanisława - wskazuje przyczyny kryzysu państwa polskiego za panowania Mieszka II - przedstawia skutki powstania ludowego w Wielkopolsce i najazdu Brzetysława na ziemie polskie 	<ul style="list-style-type: none"> - zna daty: 1038, 1058, 1076 - rozumie pojęcie: powstanie ludowe - synchronizuje wydarzenia w Polsce z wydarzeniami w Europie Zachodniej w XI w. - przedstawia podłoże i konsekwencje konfliktu Bolesława Śmiałego z biskupem Stanisławem 	<ul style="list-style-type: none"> - omawia sposób utrzymania wojska, który rozwinął się za panowania Kazimierza Odnowiciela - omawia zmiany terytorialne państwa pierwszych Piastów 	<ul style="list-style-type: none"> - zna daty: 1039, 1079 - zna postać: Brzetysława - opisuje sytuację na ziemiach polskich po śmierci Mieszka II - ocenia skutki polityki Bolesława Śmiałego w stosunku do cesarza Henryka IV 	<ul style="list-style-type: none"> - charakteryzuje i ocenić dokonania Mieszka II, Kazimierza Odnowiciela i Bolesława Śmiałego
<ul style="list-style-type: none"> - zna datę: 1138 - zna postacie: Bolesława Krzywoustego, Anonima tzw. Galla - zna władców piastowskich rządzących Polską od X do XII w. - rozumie pojęcia: ustawa sukcesyjna, zasada senioratu, senior, dzielnica senioralna, dzielnice dziedziczne - wyjaśnia przyczyny wydania ustawy sukcesyjnej - wskazuje na mapie dzielnice utworzone na mocy ustawy sukcesyjnej 	<ul style="list-style-type: none"> - zna daty: 1108, 1109 - zna postacie: Władysława Hermana, Zbigniewa, Henryka V - przedstawia przyczyny sporu między Bolesławem a Zbigniewem i wyjaśnić, jaki był jego finał - wymienia żądania Henryka V wobec Bolesława - wskazuje na mapie Głogów - przedstawia założenia ustawy sukcesyjnej - wskazuje skutki wydania ustawy sukcesyjnej 	<ul style="list-style-type: none"> - zna daty: 1079, 1102 - zna pojęcie: trybut - wskazuje na mapie podział ziem polskich po śmierci Władysława Hermana - przedstawia charakter działań zbrojnych prowadzonych przez Bolesława w czasie wojny z Niemcami 	<ul style="list-style-type: none"> - rozumie dlaczego Bolesław Krzywousty zdecydował się na odbycie publicznej pokuty po śmierci Zbigniewa - przedstawia przebieg wojny Bolesława Krzywoustego z Niemcami - przedstawia okoliczności podboju Pomorza 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie Pomorza dla funkcjonowania gospodarki państwa polskiego - ocenia dokonania Bolesława Krzywoustego
ROZDZIAŁ VII. POLSKA ROZBITA NA DZIELNICE I ZJEDNOCZONA.				
<ul style="list-style-type: none"> - zna daty: 1228, 1230 - zna postać: Konrada Mazowieckiego - zna ramy chronologiczne rozbicia dzielnicowego Polski 	<ul style="list-style-type: none"> - zna postać: Władysława Wygnańca - zna przyczyny upadku zasady senioratu - rozumie pojęcie: Inflanty - wskazuje na mapie ziemie utracone przez Polskę w okresie rozbicia dzielnicowego 	<ul style="list-style-type: none"> - zna daty: 1190, 1283 - rozumie, dlaczego pojawienie się Krzyżaków było zagrożeniem dla państwa polskiego 	<ul style="list-style-type: none"> - przedstawia okoliczności wygnania Władysława z Polski - opowiada o roli Brandenburskiej i celach politycznych tego państwa 	<ul style="list-style-type: none"> - charakteryzuje okres rozbicia dzielnicowego - przedstawia rozwój terytorialny państwa krzyżackiego

<ul style="list-style-type: none"> - rozumie pojęcia: rozbiecie dzielnicowe Polski, Krzyżacy (zakon krzyżacki) - wyjaśnia przyczyny i okoliczności pojawienia się Krzyżaków na ziemiach polskich - wskazuje na mapie ziemię chełmińską 	<ul style="list-style-type: none"> - przedstawia konsekwencje rozbiecia dzielnicowego Polski 	<ul style="list-style-type: none"> - wskazuje przejawy i skutki słabej obronności granic Polski w okresie rozbiecia dzielnicowego - charakteryzuje działalność Krzyżaków prowadzoną na opanowanych terenach 		<ul style="list-style-type: none"> - ocenia skutki sprowadzenia zakonu krzyżackiego dla państwa polskiego
<ul style="list-style-type: none"> - rozumie pojęcie: kolonizacja niemiecka - określa ramy czasowe kolonizacji niemieckiej - wskazuje na mapie obszary objęte kolonizacją niemiecką - przedstawia skutki kolonizacji niemieckiej 	<ul style="list-style-type: none"> - zna postać: Henryka Brodatego - zna podstawowe założenia lokacji na prawie niemieckim - rozumie pojęcia: czynsz, wolnizna, prawo składu - rozumie na czym polegała lokacja na prawie niemieckim - wskazuje szanse i zagrożenia dla Polski i Polaków wynikające z pojawienia się dużej grupy ludności obcej językowo i kulturowo - wymienia towary sprzedawane przez mieszkańców Polski, a także sprowadzane do Polski ze Wschodu i z Zachodu 	<ul style="list-style-type: none"> - rozumie pojęcie: gospodarka towarowo-pieniężna - przedstawia politykę Henryka Brodatego - wyjaśnia, jak doszło do powstania gospodarki towarowo-pieniężnej na ziemiach polskich 	<ul style="list-style-type: none"> - rozumie przyczyny, które skłaniały osadników niemieckich do przybywania na ziemie polskie - charakteryzuje rozwój cywilizacyjny Śląska w XIII w. - dostrzega związki między rozwojem ruchu osadniczego a ożywieniem gospodarczym 	<ul style="list-style-type: none"> - przedstawia sytuację gospodarczą miast i wsi w XIII w.
<ul style="list-style-type: none"> - wymienia przedstawicieli społeczeństwa polskiego, którzy popierali ideę zjednoczenia ziem polskich - wyjaśnia, z jakich powodów niektóre grupy społeczeństwa popierały ideę zjednoczenia ziem polskich 	<ul style="list-style-type: none"> - zna datę: 1241 - zna postać: Henryka Pobożnego - rozumie pojęcie: Mongołowie (Tatarzy) - porównuje armię mongolską z europejskim rycerstwem 	<ul style="list-style-type: none"> - zna postać: Wincentego Kadłubka - rozumie znaczenie klęski w bitwie pod Legnicą dla przebiegu procesu zjednoczenia ziem polskich - opowiada o przebiegu bitwy pod Legnicą - opisuje uzbrojenie wojownika mongolskiego 	<ul style="list-style-type: none"> - zna daty: 1238, 1240 - zna postać: Czyngis-chana - przedstawia okoliczności, przebieg i skutki najazdu Mongołów na ziemie polskie - charakteryzuje rolę Kościoła w procesie zjednoczenia ziem polskich 	<ul style="list-style-type: none"> - ocenia rolę Kościoła w utrzymaniu jedności ziem polskich
<ul style="list-style-type: none"> - zna datę: 1320 - zna postać: Władysława Łokietka - wskazuje na mapie ziemie zajęte przez Władysława Łokietka i pozostające poza granicami państwa 	<ul style="list-style-type: none"> - zna daty: 1296, 1300, 1308, 1309, 1331 - zna postać: Przemysła II - rozumie pojęcie: rzeź Gdańska - wyjaśnia, jak doszło do śmierci Przemysła II - wskazuje na mapie zasięg terytorialny państwa Przemysła II - wymienia etapy zjednoczenia ziem polskich przez Władysława Łokietka 	<ul style="list-style-type: none"> - zna daty: 1295, 1305, 1327–1332 - zna postać: Waclawa II - rozumie pojęcia: starosta, proces w Inowrocławiu - przedstawia okoliczności koronacji królewskiej Przemysła II - charakteryzuje rządy Waclawa II 	<ul style="list-style-type: none"> - charakteryzuje relacje polsko-krzyżackie w latach 1308–1309 oraz w latach 1320–1332 	<ul style="list-style-type: none"> - ocenia panowanie Władysława Łokietka
<ul style="list-style-type: none"> - zna daty: 1333, 1364, 1370 - zna postać: Kazimierza Wielkiego - rozumie pojęcia: uniwersytet, zjazd monarchów w Krakowie - wskazuje na mapie zmiany terytorialne państwa polskiego w okresie panowania Kazimierza Wielkiego 	<ul style="list-style-type: none"> - zna datę: 1343 - zna najważniejsze zagrożenia zewnętrzne państwa polskiego po roku 1333 - zna postanowienia pokoju w Kaliszu - rozumie pojęcia: pokój wieczysty w Kaliszu, tolerancja religijna 	<ul style="list-style-type: none"> - zna wyrok sądu papieskiego w Warszawie - rozumie pojęcia: proces w Warszawie, statuty praw - przedstawia dokonania Kazimierza Wielkiego w dziedzinie obronności kraju 	<ul style="list-style-type: none"> - zna daty: 1339, 1340 - charakteryzuje pozycję międzynarodową Polski na początku panowania Kazimierza Wielkiego - omawia dokonania Kazimierza Wielkiego w polityce wewnętrznej 	<ul style="list-style-type: none"> - charakteryzuje zmiany struktury społecznej i wyznaniowej na ziemiach polskich po zajęciu Rusi Halickiej

- wyjaśnia przyczyny założenia Akademii Krakowskiej	- wyjaśnia rolę Kazimierza Wielkiego w tworzeniu pozycji Polski w Europie			- ocenia dokonania Kazimierza Wielkiego w dziedzinie polityki wewnętrznej i zagranicznej
ROZDZIAŁ VIII. POLSKA I LITWA.				
- zna daty: 1370, 1385, 1386 - zna postacie: Jadwigi Andegaweńskiej, Władysława Jagiełły - zna postanowienia umowy o unii zawartej w Krewie - rozumie pojęcie: unia personalna - wyjaśnia przyczyny unii polsko-litewskiej - wskazuje na mapie państwo polsko-litewskie po zawarciu unii	- zna datę: 1384 - zna postać: Ludwika Węgierskiego - zna wrogów Wielkiego Księstwa Litewskiego - rozumie korzyści wynikające z unii dla Polski i dla Wielkiego Księstwa Litewskiego - wyjaśnia okoliczności zawarcia unii personalnej między Polską i Węgrami - wskazuje na mapie państwo polsko-węgierskiej powstałe w wyniku unii personalnej oraz Wielkie Księstwo Litewskie	- zna datę: 1400 - rozumie pojęcie: Uniwersytet Jagielloński - wyjaśnia przyczyny nadania przez Ludwika Węgierskiego przywileju polskiemu rycerstwu - przedstawia okoliczności, w jakich doszło do odnowienia Akademii Krakowskiej	- rozumie pojęcie: bojarzy - przedstawia dokonania Ludwika Węgierskiego jako króla Polski - przedstawia najważniejsze problemy Wielkiego Księstwa Litewskiego w XIV w.	- ocenia znaczenie odnowienia Akademii Krakowskiej
- zna daty: 1409–1411, 15 VII 1410, 1411 - zna siły walczące w bitwie pod Grunwaldem po stronie polsko-litewskiej oraz krzyżackiej - zna postanowienia pierwszego pokoju toruńskiego - rozumie pojęcia: wielka wojna, pierwszy pokój toruński - wskazuje na mapie Grunwald oraz miejsca związane z postanowieniami pierwszego pokoju toruńskiego	- rozumie znaczenie polsko-litewskiego zwycięstwa pod Grunwaldem - wyjaśnia przyczyny konfliktu polsko-krzyżackiego za panowania Władysława Jagiełły - wyjaśnia okoliczności wybuchu wielkiej wojny z zakonem krzyżackim	- przedstawia relacje między Polakami i Litwinami a Krzyżakami po zawarciu unii - dostrzega dysproporcje między zwycięstwem grunwaldzkim a postanowieniami pierwszego pokoju toruńskiego - wyjaśnia przyczyny klęski Krzyżaków pod Grunwaldem	- rozumie dlaczego unia polsko-litewska negatywnie odbiła się na sytuacji politycznej zakonu krzyżackiego - opisuje wygląd zamku krzyżackiego w Malborku - przedstawia przebieg bitwy pod Grunwaldem	- ocenia skutki wielkiej wojny dla państwa polsko-litewskiego oraz dla zakonu krzyżackiego
- zna daty: 1454, 1466 - zna postacie: Władysława Warneńczyka, Kazimierza Jagiellończyka - zna okres, w którym istniała w Polsce monarchia dziedziczna - zna postanowienia drugiego pokoju toruńskiego - rozumie pojęcia: monarchia dziedziczna, monarchia elekcyjna, wojna trzynastoletnia, drugi pokój toruński, lenno, Prusy Zakonne, Prusy Królewskie	- zna daty: 1444, 1453 - rozumie pojęcia: Związek Pruski, inkorporacja, pospolite ruszenie - rozumie charakter monarchii Jagiellonów - wymienia przyczyny wybuchu wojny z Krzyżakami	- zna datę: 1440 - rozumie pojęcia: Turcy osmańscy, wojsko najemne - lokalizuje na mapie imperium Turków osmańskich i państwa zagrożone ich najazdem - przedstawia przebieg wojny trzynastoletniej	- zna daty: 1434, 1447, 1462 - rozumie znaczenie klęski warneńskiej dla unii Polski z Węgrami oraz z Litwą - wyjaśnia, na czym polegało zagrożenie tureckie w Europie w XV w. - przedstawia okoliczności zawarcia drugiej unii Polski z Węgrami - wyjaśnia okoliczności klęski w bitwie pod Warną	- przedstawia przebieg wojny z Turcją - ocenia znaczenie odzyskania Pomorza Gdańskiego i ujścia Wisły dla dalszego rozwoju państwa polskiego

<ul style="list-style-type: none"> - rozumie charakter monarchii Jagiellonów - wskazuje na mapie tereny odzyskane przez Polskę w wyniku wojny trzynastoletniej 			<ul style="list-style-type: none"> - analizuje przyczyny i skutki wystąpienia Związku Pruskiego przeciw Krzyżakom 	
<ul style="list-style-type: none"> - zna stany sejmujące w sejmie walnym oraz ich uprawnienia - rozumie pojęcia: przywilej, szlachta, przywilej szlachecki, posłowie, sejm walny - wyjaśnia wpływ przywilejów na pozycję króla w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> - zna treść przywilejów koszyckiego i cerekwicko-nieszawskiego oraz wydanych w Czerwińsku, Jedlni i Krakowie - zna treść konstytucji <i>Nihil novi</i> - rozumie pojęcia: przywilej koszycki, przywilej cerekwicko-nieszawski, sejmiki szlacheckie, sejm walny, monarchia stanowa - rozumie przyczyny słabości miast i mieszczaństwa w Polsce - wyjaśnia, dlaczego wykształciła się polityczna reprezentacja stanu szlacheckiego - wyjaśnia, dlaczego w Polsce nie doszło do wykształcenia się monarchii stanowej 	<ul style="list-style-type: none"> - zna daty: 1374, 1422, 1430, 1433, 1454, 1505 - rozumie pojęcie: konstytucja (ustawa sejmowa) - rozumie wpływ przywilejów na proces przekształcania się rycerstwa w szlachtę - rozumie relacje między instytucjami sprawującymi władzę w Polsce - opisuje wygląd XVI-wiecznych przedstawicieli stanu szlacheckiego - opisuje wygląd XVIII-wiecznego dworu szlacheckiego 	<ul style="list-style-type: none"> - rozumie pojęcie: ustrój monarchiczno-szlachecki - rozumie związek między nadawanymi szlachcie przywilejami a jej rosnącą pozycją polityczną w państwie - rozumie znaczenie uchwalenia konstytucji <i>Nihil novi</i> - charakteryzuje rozwój uprawnień stanu szlacheckiego - wyjaśnia organizację oraz sposób działania sejmu walnego 	<ul style="list-style-type: none"> - rozumie rolę i znaczenie szlachty w kształtowaniu ustroju Polski - opisuje sposób funkcjonowania sejmików szlacheckich - przedstawia okoliczności wykształcenia się sejmu walnego - charakteryzuje ustrój Polski od XVI do XVIII w. - ocenia wpływ rosnącej pozycji szlachty na pozycję króla i innych stanów społecznych
<ul style="list-style-type: none"> - zna postać: Mikołaja Kopernika - rozumie pojęcie: tolerancja religijna - przedstawia dokonania Mikołaja Kopernika 	<ul style="list-style-type: none"> - zna postacie: Wita Stwosza, Jana Długosza, Pawła Włodkowica - zna główne narodowości i wyznania w Polsce średniowiecznej - rozumie przyczyny istnienia tolerancji religijnej w Polsce - przedstawia dorobek kultury schyłku średniowiecza w Polsce - przedstawia dokonania Pawła Włodkowica i Jana Długosza 	<ul style="list-style-type: none"> - rozumie pojęcia: szkoła parafialna, szkoła katedralna - porównuje rozwój cywilizacyjny ziem polskich i Europy Zachodniej w średniowieczu - opisuje wygląd ołtarza Wita Stwosza - charakteryzuje działalność Akademii Krakowskiej w okresie późnego średniowiecza 	<ul style="list-style-type: none"> - zna sytuację przedstawicieli innych religii i wyznań w Europie Zachodniej - rozumie pojęcie: stypendium - przedstawia strukturę i funkcjonowanie średniowiecznego szkolnictwa - charakteryzuje społeczeństwo Polski późnego średniowiecza 	<ul style="list-style-type: none"> - ocenia rolę Kościoła w systemie edukacji w średniowieczu

Wymagania edukacyjne są dostosowane do indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych ucznia.

Każdy nauczyciel indywidualnie ustala, które działy realizuje w danym semestrze.

[1] Program nauczania historii w szkole podstawowej *Podróże w czasie*, Robert Tocha, Wyd, GWO

[2] Podstawa programowa nauczania historii w szkole podstawowej

[3] Statut Szkoły Podstawowej nr 323 im. Polskich Olimpijczyków w Warszawie